

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 38. ТОМ 3
ISSUE 38. VOLUME 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 29.06.2021 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомя]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 38. Том 3. – 198 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.І.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагула М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2021

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 8 from 29.06.2021)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2021. – Issue 38. Volume 3. – 198 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., Ph.D.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyslyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.afhn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@afhn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2021
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2021

УДК 378.04

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-3-30>**Ірина ТИМОФЄЄВА,***orcid.org/0000-0002-5935-9291**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри педагогіки та освіти**Маріупольського державного університету**(Маріуполь, Донецька область, Україна) tib_kalmius@ukr.net***Валентина ЖИЖКІНА,***orcid.org/0000-0003-4012-4190**студентка IV курсу факультету іноземних мов**Маріупольського державного університету**(Маріуполь, Донецька область, Україна) zhizhkinavalentina@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ЯК АКТИВНОГО МЕТОДУ ВИКЛАДАННЯ

У статті розкривається роль активних методів у початковій школі; охарактеризовано відповідно до нормативних документів роль методів навчання; розглянуто приклади активних методів із використанням досліджень для учнів початкових класів. Найяскравішим прикладом інтеграції є інтегративний курс «Я досліджую світ» у початковій школі. Реалізація завдань вимагає використання різних методів викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ», проте основні методичні нововведення сьогодні передбачають використання активних методів.

Автори вбачають вирішення проблеми шляхом запровадження в освітній процес у закладах освіти активних форм, методів навчання, які формують та розвивають природничу компетентність учнів початкової школи. Виділено найважливіші методи практичної підготовки та основні активні методи навчання учнів початкових класів в умовах Концепції Нової української школи. Сьогодні дослідники віддають перевагу широкій мережі досліджень над наукою навчання, і цей підхід включає безліч тем – від навігації та робототехніки до вивчення мови людиною, машиною та тваринами, до раннього розуміння математики та оволодіння грамотою учнями початкової школи. Добре розроблені поетапні активні дослідження надають учням відповідного рівню контролю та повноважень залежно від їхнього віку, досвіду, ролі учасника, даючи їм змогу корегувати власний темп та підтримувати зацікавленість у навчанні.

Теоретичні та емпіричні методи дослідження: системний аналіз нормативної бази дослідження, наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури; розроблення та апробація комплексу активних методів, запроваджених на базі закладу освіти м. Маріуполя. Наведено теоретичне обґрунтування впровадження активного інструментарію вчителя початкових класів, який засновується на природничих власних дослідженнях учнів, екологічному моделюванні та прогнозуванні. Визначено, що доцільно використовувати їх у викладанні інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Ключові слова: *досліди, активний метод, інтегрований курс.*

Iryna TYMOFIEIEVA,*orcid.org/0000-0002-5935-9291**Candidate of Pedagogical Sciences,**Associate Professor at the Department of Pedagogy and Education**Mariupol State University**(Mariupol, Donetsk region, Ukraine) tib_kalmius@ukr.net***Valentyna ZHYZHKINA,***4th year Student at the Faculty of Foreign Languages**Mariupol State University**(Mariupol, Donetsk region, Ukraine) zhizhkinavalentina@ukr.net*

USING RESEARCH IN LESSONS «I EXPLORE THE WORLD» AS AN ACTIVE TEACHING METHOD

The article reveals the role of active methods in primary school; the role of teaching methods rendering to the normative documents is characterized; examples of active methods with the use of research for primary school students

are considered. The most striking examples of integration are the integrative course "I explore the world" in primary school. The implementation of tasks requires the use of various methods of publishing an integrated course "I explore the world", but the main methodological innovations today involve the use of active methods.

The authors see its solution to the problem by introducing in the educational process of educational institutions active forms, teaching methods that form and develop the health natural competence of primary school students. Highlighted the most important methods of practical training and the main active methods of teaching primary school students in a context of the Concept New Ukrainian School. Today, researchers prefer a wide net over the Science of Learning, and this approach includes a many topics - from navigation and robotics to language learning by man, machine and animals to early understanding of mathematics and literacy in primary school students. Well-designed step-by-step active research gives students an appropriate level of control and authority depending on their age, experience, role of participants, allowing them to proceed at their own pace and maintain interest in learning.

Theoretical and empirical research methods: systematic analysis of the normative base of the research of scientific, psychological and pedagogical, methodological literature; development and testing a complex of active methods introduced on the basis at the educational institution of Mariupol. The theoretical substantiation of the introduction of active tools for the teacher primary school which is based on the natural own researches of pupils, ecological modeling and forecasting is presented. It has been determined that it is appropriate to use them in teaching the integrated course "I explore the world".

Key words: research, active method, integrated course.

Постановка проблеми. «Я досліджую світ» як навчальний предмет характеризується дидактичними особливостями, що відрізняють його від інших навчальних дисциплін. Це інтегрований пропедевтичний курс, що становить систему узагальнених знань про природу. Він у доступній формі ознайомлює учнів із предметами та явищами природи, розкриває зв'язки між ними, допомагає осмислити закономірності розвитку навколишнього світу.

Як зазначає Т. Воронцова, головна мета інтегрованого курсу «Я досліджую світ» – формування в учнів уявлень про цілісність природи та місце людини в ній, засвоєння знань, що становлять основу для подальшого вивчення, біології, хімії, географії, екології, фізики, астрономії (Воронцова, 2019: 23).

Аналіз досліджень. Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє той факт, що наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених у напрямі використання сучасних методів навчання зосереджені переважно на питанні організації освітнього процесу. Але особливості інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі розглянуто Н. Андрук, І. Андрусенко, І. Баландіною, Н. Будною, О. Ващенко, О. Волощенко, Т. Воронцовою, І. Гарбузюк, Т. Гільберт, Т. Гладюк, Т. Грітченко, І. Грущинською, О. Іщенко, О. Козак, М. Корнієнко, В. Пономаренко, С. Тарнавською, О. Хомич та ін. (Гарчук, 2020: 140).

Мета статті – обґрунтувати та експериментально перевірити шляхи формування природничої компетентності активними методами навчання на основі дослідів на уроках «Я досліджую світ».

Виклад основного матеріалу. Державний стандарт початкової освіти (2018), розроблений у рамках проєкту «Нова українська школа», моти-

вує вчителя початкових класів на використання в освітньому процесі технологій, методів та форм навчання, які відкривають можливості для формування компетентного учня, який здатен успішно самореалізовуватися у соціумі. Для виконання принципів НУШ, зокрема інтегрованого і компетентнісного навчання, у початковій школі запроваджено інтегрований курс «Я досліджую світ». Ключові ідеї курсу наведено в табл. 1 за такими авторами, як Т. Воронцова, В. Пономаренко, О. Хомич, І. Гарбузюк, Н. Андрук.

Міністерство освіти і науки розробило методичні рекомендації щодо календарно-тематичного і поурочного планування, зокрема для інтегрованого курсу «Я досліджую світ». У цих рекомендаціях, зокрема, зазначається: «Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Установлення універсальних у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області стандартів таких документів є неприпустимим (Методичні рекомендації щодо календарно-тематичного і поурочного планування, зокрема для інтегрованого курсу «Я досліджую світ»).

Автономія вчителя має бути забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від утручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного

навчання. Учитель має право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників.

Відповідно до нормативних документів (Концепція Нової української школи, 2016), учитель початкових класів має можливість орієнтувати дослідження учнів, навчання та викладання на уроках із розвитку знань, навичок та розуміння матеріалу, заснованих на фактах та науці; тлумачити їх у дусі відкритості та поваги до розбіжностей у поглядах, походженнях та традиціях. Розширення автономії вчителя початкових класів також є важливим для подальшого формування громадянського суспільства, процес створення якого у багатьох країнах визначається завданнями інтеграції до європейської та світової економіки, політичного та освітнього простору. Усе це дає змогу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» використовувати різні методи викладання.

Вимоги до закладу освіти змінилися і складаються з: розвитку; нового освітнього середовища; ефективного управління; педагогіки на засаді партнерства; дитиноцентризму; набуття життєво необхідних компетентностей; інклюзії (рівний доступ усіх дітей до якісної освіти).

У зв'язку із цим роль учителя змінюється на роль єдиного наставника, джерела знань, коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Сьогоднішнє завдання вчителя – створити умови для розвитку учня, його здібностей, творчого сприйняття знань,

виробити вміння самостійно мислити, відповідати та ставити питання, мотивувати вчитися.

Нами запропоновано у Маріупольській ЗОШ І–ІІ ст. № 50 проблемні ситуації вчителям початкових класів, які можуть використовувати експерименти в класі замість або на додаток до традиційних занять у класі. Експерименти можуть бути використані для введення нових ідей або для з'ясування проблемних аспектів тем, з якими учні зазвичай стикаються на уроці. Якщо результат досліду є дивовижним, переконливим відкриттям, учні можуть створити власну нову ідею та використовувати її для навчання. Окрім перевірки правильності розуміння концептуальної спрямованості досліду, завдання після нього можуть підштовхнути учнів до опису або розкриття наукової цілісності досліду.

Специфіка інтегрованого курсу «Я досліджую світ», що містить у собі відомості з географії, біології, робить його одним із найбільш прийнятних для інтегрування та використання дослідів як методу навчання. В основі інтегрованих уроків – близькість змісту основних тем різних предметів та їх логічного взаємозв'язку. Наприклад, нами було виділено можливі поєднання (сполучення) таких освітніх галузей: природничої, математичної, технологічної, інформативної в експериментальних завданнях. Також було впроваджено активне навчання, яке передбачає розуміння та залучення під час навчального досвіду будь-якої фізичної активності, яка може відбуватися, наприклад, пальцями та пультами з керування технікою. Ми погоджуємося з авторами (Гарачук, 2020; Hirsh-Pasek,

Таблиця 1

Ознаки та ідеї навчання за інтегрованим курсом «Я досліджую світ» (Воронцова, 2019: 27)

Ключові ідеї	Ознаки
1. Інтеграція кількох освітніх галузей	Курс інтегрує такі галузі: природничу, громадянську та історичну, соціальну і здоров'язбережувальну, технологічну, інформативну, мовно-літературну (частково), математичну (частково)
2. Спрямованість на розвиток множинних компетентностей	Предметні компетентності, визначені Державним стандартом і типовими освітніми програмами, психосоціальні компетентності, визначені переліком ЮНІСЕФ і ЮНЕСКО; ключові компетентності з переліку ЄС: грамотність (частково), мовна (частково) математика, науки, технології, інженерія (частково), цифрова, особиста, соціальна і навчальна, громадянська та ін.; множинного інтелекту (7 із 8 видів інтелекту за Г. Гарднером): лінгвістичний (частково), логіко-математичний (частково), візуально-просторовий, натуралістичний/природознавчий та ін.; уміння вчитися: активне навчання, власний стиль навчання, раціональне планування часу, розвиток сприйняття, пам'яті, уваги, карти пам'яті тощо
3. Інтерактивні методи навчання	Партнерство між учнями і вчителем, який є фасилітатором освітнього процесу; активне навчання, що враховує індивідуальні стилі сприйняття і стратегії навчання учнів; навчання на ситуаціях, наближених до реального життя (важливих для безпеки, здоров'я, соціалізації та самореалізації учнів)

2015; Zosh, 2015; Michnick, Golinkoff, 2015; Gray, 2015; Michael B., Robb, 2015; Kaufman, 2015), що змістовне навчання виходить за рамки простого запам'ятовування і відбувається тоді, коли діти знаходять значення в тому, що вони вивчають, і здатні не тільки зв'язати новий матеріал до існуючих знань, а й розширити наявні знання, щоб створити нове концептуальне розуміння. Нарешті, що важливо, ми будемо стверджувати, що «освітні» активні методи дослідження – це ті, що підтримують навчальну мету, з якими весело грати, цікаво пізнавати, які мають справжнє вивчення форм або опанування нової компетентності.

В експериментальній роботі взяли участь 64 випробуваних – молодших школярів, учнів 2-х класів Маріупольської ЗОШ I–II ст. № 50. Експериментальна група – 32 учні 2-В класу, де на протязі I півріччя навчального року планомірно впроваджувалися запропоновані нами активні методи навчання.

Урізноманітнюючи методи, прийоми і засоби навчання, учителям початкових класів було передусім запропоновано віддавати перевагу активним методам навчання: спостереженням у природі, власним дослідженням учнів, практичним роботам, дослідом, екологічному моделюванню та прогнозуванню, вирішенню ситуативних завдань, роботі з інформаційними джерелами, а також практичній діяльності з охорони природи. Однією з форм навчання є уроки, які спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків і сприяють формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на уроці (Тимофєєва, Гнатюк, 2019: 177). Навчання з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» має бути цікавим, максимально наближеним до життя, дохідливим, урахувати вікові особливості молодших школярів. Ураховуючи обмежену кількість природничих дослідів з ефективним використанням цифрових додатків, існує необхідність для закладів освіти запропонувати принципи розроблення відповідних програм, які надають більшу ймовірність отримання освітніх переваг з інтегрованого курсу.

У контрольній групі 2-Б класу заняття йшли за стандартними навчальними планами без використання активних методів. По-перше, усі учні як в експериментальній, так і в контрольній групі були розподілені на три рівні за показниками сформованості природознавчої компетентності за критеріями: пізнавальний інтерес, знання з предмету, навички спостереження за навколишнім світом та наявність установок на дбайливе відношення до природи. Було виявлено три рівні сформова-

ності природознавчої компетентності молодших школярів: 1 – низький рівень; 2 – середній рівень; 3 – високий рівень. Започатковуючи дослідно-експериментальну роботу, були одержані такі показники в обох групах дослідних: високий рівень засвідчили 9% випробуваних експериментальної групи, 1% – контрольної групи; низький рівень – 30% і 28% респондентів відповідно. Експериментальні результати підтвердили правомірність використання активних методів навчання для формування природознавчої компетентності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» початкової школи.

Рис. 1. Діаграма аналізу експерименту

Отже, вважаємо, що результати підсумкового етапу експерименту засвідчили позитивну динаміку у рівнях сформованості в учнів експериментальної групи природничої компетентності засобами активних методів навчання учнів початкової школи на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Для реалізації дослідження нами було впроваджено активні методи через мотивацію учнів до здійснення пізнавальної діяльності, включення до змісту курсу системи евристико-орієнтованих завдань та активних методів навчання, завдань на розвиток природничої компетентності молодших школярів, формування природничо-практичної діяльності учнів на уроках «Я досліджую світ» методами неспрямованого пошуку. У процесі проведення уроків «Я досліджую світ» реалізуються у дітей такі якості, як співдружність, конкурентоспроможність, самоуправління, виховання відповідальності кожного за результат своєї праці, а основне – інтерес дітей до навчання.

Висновки. Отже, сьогодні передові вчителі намагаються організувати уроки так, щоб учні активно сприймали навчальний матеріал, аналізували його й узагальнювали. Учням потрібно пропонувати розв'язування різнопланових завдань, котрі відповідають темі, що вивчається, і сприяють закріпленню знань, умінь, сформованих на

інтегрованому уроці. Від активної взаємодії вчителя й учня залежить навчаючий і розвиваючий ефект освітнього процесу.

Запропоновані авторами активні методи навчання під час проведення дослідження доводять, що інтегроване навчання, за якого матеріал доповнюється та повторюється іншими напря-

мами, дає набагато кращий результат порівняно з традиційним вивченням навчальних предметів у початковій школі. Завдяки активним методам навчання вчителям початкових класів вдається залучити пасивних учнів до систематичної розумової праці та формувати природничу компетентність учнів початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник / Т. В. Воронцова та ін. Київ : Алаторн, 2019. 128 с.
2. Гарачук Т. В. Наукові підходи до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 28. С. 139–145. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/28/27.pdf> (дата звернення: 15.05.2021).
3. Концепція Нової української школи. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 15.05.2021).
4. Методичні рекомендації щодо календарно-тематичного і поурочного планування, зокрема для інтегрованого курсу «Я досліджую світ». URL: <https://is.gd/bLJosj> (дата звернення: 15.05.2021).
5. Нова українська школа: порадник для вчителя / за ред. Н. М. Бібік. Київ : Плеяди, 2017. С. 72–73.
6. Тимофєєва І., Гнатюк О. Теоретичні засади дослідження та реалізації STEM-освіти в початковій школі. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 31. С. 176–18. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/45.pdf> (дата звернення: 15.05.2021).
7. Kathy Hirsh-Pasek, Jennifer M. Zosh, Roberta Michnick Golinkoff, James H. Gray, Michael B. Robb, and Jordy Kaufman. Putting Education in «Educational» Apps: Lessons From the Science of Learning. *Psychological Science in the Public Interest*. May 2015. № 16(1). P. 3–34. DOI: 10.1177/1529100615569721.

REFERENCES

1. Vorontsova T. V., Ponomarenko V. S. Nova ukrainska shkola: metodyka navchannia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuui svit» u 1–2 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity na zasadakh kompetentnisnogo pidkходу. [New Ukrainian school: methods of teaching the integrated course "I explore the world" in 1-2 classes of general secondary education on the basis of the competence approach]: navchalno-metodychnyi posibnyk». Kyiv : «Alatorn», 2019. 128 P [in Ukrainian].
2. Harachuk T. V. Naukovi pidkhody do vykladannia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuui svit» u pochatkovii shkoli. *Innovatsiina pedahohika*. [Scientific approaches to teaching the integrated course "I explore the world" in primary school]: 2020. Vypusk 28. PP. 139-145. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/28/27.pdf> (data zvernennia: 15.05.2021) [in Ukrainian].
3. Kontseptsiiia Novoi ukrainskoi shkoly [The concept of the New Ukrainian School] (2016). Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (accessed 15 May 2021) [in Ukrainian].
4. Metodychni rekomendatsii shchodo kalendarno-tematychnoho i pourochnoho planuvannia, zokrema dlia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuui svit». [Guidelines for calendar-thematic and lesson planning, in particular for the integrated course "I explore the world"]. URL: <https://is.gd/bLJosj> (data zvernennia: 15.05.2021) [in Ukrainian].
5. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian school: a guide for teachers]. za red. N. M. Bibik. Kyiv: Vydavnychiy dim «Pleiady». 2017. PP. 72-73 [in Ukrainian].
6. Tymofieieva I., Hnatiuk O. Teoretychni zasady doslidzhennia ta realizatsiia STEM-osvity v pochatkovii shkoli. [Theoretical principles of research and implementation of STEM-education in primary school]. *Naukovi zapysky mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. 2019. № 31. PP.176-18 URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/45.pdf> (data zvernennia: 15.05.2021) [in Ukrainian].

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Ірина МЩЕНКО. Діяльність Чернівецької організації НСХУ як зображення змін у культурному просторі України (кінець ХХ – початок ХХІ століття).....	4
Уляна МОЛЧКО, Софія СІЧ. Виконавська діяльність викладачів-піаністів Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.....	9
Оксана МОСЕНДЗ. Колір у живописі українського модерну початку ХХ століття.....	15
Дмитро МУХАРСЬКИЙ, Ганна ОХМУШ, Ростислав ЧЕБАН. Сучасна режисура конференсу як різновиду розмовного жанру.....	21
Михайло НОВІКОВ. Сфери практичного використання технології AR в образотворчому мистецтві.....	28
Олександра ОВСЯННИКОВА-ТРЕЛЬ. Творчий досвід німецьких композиторів другої половини ХХ століття у формуванні стильової концепції «нової простоти».....	34
Ділявер ОСМАНОВ, Дар'я МИКОЛЕНКО. Теоретичні основи дослідження театру в контексті музичної соціології.....	42
Єлизавета ПАНДИРСВА. Рукотворні графічні написи як унікальна знакова система у візуальному середовищі міста.....	49
Роман СТАХНІВ. До питання діяльності жіночих вокальних колективів Дрогобицького районного будинку культури.....	56
Інна ТИМЧЕНКО-БИХУН. «Галоп» Es-dur M. Глінки у світлі подій творчої біографії композитора.....	62
Вероніка ТОРМАХОВА, Юлія ЛЕБІДЬ. Особливості проєкту «Месія» Г. Генделя: Soulful Selebration».....	67
Yang Feiyu. Interaction of vocal and performing creative work and modern socio-cultural factors.....	73

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Інна ПОДГУРСЬКА. Геймерський сленг у сучасній англійській мові.....	78
Олена РИБАЧУК. Лексико-семантичне поле “CLOTHES” (на матеріалі автентичного роману Софі Кінселли “Shopaholic and Baby”).....	83
Hanna SADOVA, Yulia VAVII. Kinship in poetic discourse: a comparative aspect.....	89
Галина СОКОЛ, Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА. Земля як осердя українського фізичного й духовного буття в повісті Галини Журби «Зорі світ заповідають».....	95
Ольга ТРОХИМЧУК. Психоаналітична структура особистості та проблема «архаїзації суб'єкта».....	100
Ірина ФЕСЕНКО. Своєрідність віддзеркалення теми депортації у творчості О. П. Чугуя (на матеріалі п'єси «Кримські русалки»).....	105
Лідія ХАЛЯВКА. Образна система роману Айн Ренд «Атлант розправив плечі».....	112

ПЕДАГОГІКА

Любов РАЙСЬКА, Світлана КУЗЬМЕНКО, Валерія ІВАНЮК. Українознавчий підхід у технології збагачення словникового запасу учнів початкової школи.....	117
Віра РОГОВА. Аналітико-експертна діяльність учителя гімназії у процесі моделювання освітньої траєкторії здобувачів освіти.....	122
Yuliia RIABOVA. Professional training of future specialists in social sphere in the conditions of multicultural society.....	127
Борис САВЧУК, Руслан КОТЕНКО, Микола ПАНТЮК. Науково-теоретичні засади когнітивної гнучкості як базової компетентності майбутнього фахівця ХХІ століття.....	132

Yuliia SAMOILOVA, Tetiana SERHIENKO. Methods of soft skills development in the process of learning foreign languages by future law-enforcement and military officers.....	138
Лариса СІРА, Олена ВОЛКОВА, Світлана БОЙКО. Психолого-педагогічні основи розвитку інтересу студентів до самоосвіти в позааудиторний час.....	143
Ольга СТРЕЛЕЦЬ, Марта ГЕНЕСІРАН. Теоретичні основи сприймання художніх творів у підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.....	150
Катерина СУЯТИНОВА. Використання ігрової діяльності у процесі підтримки дітей старшого дошкільного віку, які виховуються в сім'ях розлучених батьків.....	155
Леся ТАРАСЮК. Особливості формування культури вокального виконавства в системі професійної підготовки студентів-вокалістів.....	161
Тетяна ТВЕРДОХЛІБ, Наталія СКРИПНИК. Академічна доброчесність у контексті громадянського виховання здобувачів вищої та загальної середньої освіти.....	168
Ірина ТИМОФЄЄВА, Валентина ЖИЖКІНА. Використання дослідів на уроках «Я досліджую світ» як активного методу викладання.....	174
Наталія ТРОБЮК. Формування толерантності офіцерів структурних підрозділів та викладачів Національної гвардії України в системі підвищення кваліфікації.....	179
Наталія ЯКОВЕНКО. Специфіка формування іншомовної професійної компетентності курсантів ВВНЗ через засвоєння фахової іншомовної лексики.....	186

РЕЦЕНЗІЇ

Тетяна ОСІПОВА. Національна лінгвоемоціологія. Рецензія на монографію: СЛІПЕЦЬКА Віра. ЛІНГВІСТИКА ЕМОЦІЙ: формування і розвиток (історико-теоретичний опис; бібліографічний покажчик) / наук. ред. докт. філол. наук, проф. Т. А. Космеда. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2017. 354 с.....	192
--	------------

CONTENTS

ART STUDIES

Iryna MISHCHENKO. Activity of the Chernivtsi organization of NUAU as a reflection of changes in the cultural space of Ukraine (end of 20th – the beginning of the 21st century).....	4
Ulyana MOLCHKO, Sophia SICH. Performing activities of piano teachers at the Institute of Music, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University.....	9
Oksana MOSENDZ. Color in the painting of Ukrainian style moderne in the early XX century.....	15
Dmytro MUKHARSKYY, Hanna OKHMUSH, Rostyslav CHEBAN. Specifics of modern directing the entertaining as a variety of conversational genre.....	21
Mykhailo NOVIKOV. Fields of the practical AR technology usage in the fine arts.....	28
Alexandra OVSYANNIKOVA-TREL. Creative experience of German composers of the second half of the XX century in formation stylized concept of “new simplicity”.....	34
Diliaver OSMANOV, Daria MYKOLENKO. Theoretical fundamentals of theater research in the context of musical sociology.....	42
Elizaveta PANDYREVA. Handmade graphic inscriptions as a unique sign system in the visual environment of the city.....	49
Roman STAKHNIV. On the question of the activity of women's vocal groups of Drohobych District House of Culture.....	56
Inna TYMCHENKO-BYKHUN. Galop Es-dur M. Glinka in the light of events of creative biography of the composer.....	62
Veronika TORMAKHOVA, Yuliia LEBID. Peculiarities of project «Handel's» Messiah”: soulful celebration».....	67
Yang Feiyu. Interaction of vocal and performing creative work and modern socio-cultural factors.....	73

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Inna PODHURSKA. Gaming slang in the modern English language.....	78
Olena RYBACHUK. The lexico-semantic field “CLOTHES” based on the novel “Shopaholic and Baby” by Sophie Kinsella.....	83
Hanna SADOVA, Yulia BABII. Kinship in poetic discourse: a comparative aspect.....	89
Halyna SOKOL, Nataliia VESELOVSKA. The earth as the core of Ukrainian physical and spiritual existence in Halyna Zhurba’s story “The dawns bequeath the world”.....	95
Olha TROKHYMCHUK. The psychoanalytic structure of personality and the problem of the “archaization of the subject”.....	100
Iryna FESENKO. The originality of reflecting the topic of deportation in the literary work of O. P. Chuguy (on the material of his play “Crimean mermaids”).....	105
Lidiia KHALIAVKA. The image system of the Inn Rand’s novel “Atlas shrugged”.....	112

PEDAGOGY

Liubov RAISKA, Svitlana KUZMENKO, Valeriia IVANIUK. Ukrainian studies approach in the technology of enriching the vocabulary of the primary school children.....	117
Vira ROHOVA. Analytical and expert activity of a gymnasium teacher in the process of modeling the educational trajectory of students.....	122
Yuliia RIABOVA. Professional training of future specialists in social sphere in the conditions of multicultural society.....	127
Boris SAVCHUK, Ruslan KOTENKO, Mykola PANTIUK. Scientific and theoretical foundations of cognitive flexibility as a basic competence of a future specialist of the XXI century.....	132

Yuliia SAMOILOVA, Tetiana SERHIENKO. Methods of soft skills development in the process of learning foreign languages by future law-enforcement and military officers.....	138
Larisa SIRA, Olena VOLKOVA, Svitlana BOIKO. Psychological and pedagogical bases of students' interest development to self-education in extracurricular time.....	143
Olha STRILETS, Marta HENESIRAN. Theoretical bases of artworks perception in the training of the future fine arts teacher.....	150
Kateryna SUIATYNOVA. Using of play activities during the process of supporting children of preschool age, who are raised in the families of divorced parents.....	155
Lesya TARASYUK. Features of the formation of a culture of vocal performance in the system of professional training of students-vocalists.....	161
Tetiana TVERDOKHLIB, Nataliia SKRYPNYK. Academic integrity in the context of civic education of students in higher and general secondary education.....	168
Iryna TYMOFIEIEVA, Valentyna ZHYZHKINA. Using research in lessons «I explore the world» as an active teaching method.....	174
Nataliya TROBIUK. Formation of tolerance of officers, of structural units, and educational personnel of the National Guard of Ukraine in the quality increase system.....	179
Nataliya YAKOVENKO. Specificity of formation of foreign language professional competence of high school cadets through the development of professional foreign language vocabulary.....	186

REVIEWS

Tetiana OSIPOVA. National linguoemotionology. Review of the monograph: Slipetska Vira. Linguistics of emotions: establishing and development (historical and theoretical description; bibliographic reference) / Sc. ed. by Dr.Sc. (Philology), Prof. T.A. Kosmeda. Drohobych: Editorial and publishing department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. 2017. 354 p.....	192
---	------------

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 38. ТОМ 3
ISSUE 38. VOLUME 3**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Іван Зимомря

Здано до набору 28.06.2021 р. Підписано до друку 06.07.2021 р.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 23,72. Зам. № 0721/259. Наклад 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (048) 709 38 69,

+38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.